

Aluehallitus 13.11.2023 § 190

§ 190

Vastauksen antaminen varavaltuutettu Vallen ja 11 muun valtuustoaloitteeseen nro 6/2022 Lastensuojelun kustannukset ja lasten sijoittaminen ulkopuolelle on saatava Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella vähemmän

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Ahlström Mari

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää

1. antaa seuraavan vastauksen valtuustoaloitteeseen:

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen palvelualue on valmistellut vastauksen valtuustoaloitteeseen.

Lasten, nuorten ja perheiden palveluissa kehitämme kaikille lapsille, nuorille ja perheille tarkoitettuja palveluja yhtenä kokonaisuutena. Tavoitteena on perheiden auttaminen varhaisessa vaiheessa ja oikea-aikaisesti, jotta raskaampien palvelujen, kuten lastensuojelun tarve vähenee. Viimesijaisten lastensuojelupalveluiden tarpeen vähentämiseen tarvitaan kaikkien lasten ja perheiden kanssa työskentelevien toimijoiden työn kehittämistä.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen tilastotietojen mukaan lastensuojeluilmoituksen kohteena on ollut 9,1 % Suomen lapsista. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella vastaava prosenttiosuus on 7,8 %. Lastensuojeluilmoitusten määrä on kasvava sekä valtakunnallisesti että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella. Lastensuojeluilmoituksia tehdään määrällisesti enemmän ja ne koskevat suurempaa osuutta väestöstä.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen tilastotietojen mukaan Suomessa oli vuonna 2022 0-17 -vuotiaista sijoitettuna kodin ulkopuolelle 1,6 % vastaavan ikäisestä väestöstä. Länsi-Uudellamaalla vastaava osuus on 1,2 %. Kahdestakymmenestä hyvinvointialueesta Länsi-Uudenmaan hyvinvointialuetta matalampi osuus oli vain neljällä hyvinvointialueella: Ahvenanmaalla, Keksi-Pohjanmaalla, Pohjanmaalla ja Etelä-Karjalassa. Vertailun vuoksi alla vielä muutaman hyvinvointialueen osuudet:

Helsinki 1,8 %
Varsinais-Suomi 1,6 %
Vantaa-Kerava 2,2 %
Etelä-Karjala 0,7 %
Pirkanmaa 1,5 %

Lapsen ja perheen tukemiseksi sekä sijoituksen välttämiseksi

lastensuojelun asiakkaille myönnetään laajasti erilaisia avohuollon tukitoimia. Oma toimintana tarjoamme asiakkaille sosiaaliohjausta, sosiaalityötä, tehostettua perhetyötä ja perhekuntoutusta. Tehostettu perhetyö ja perhekuntoutus ovat aktiivista muutostyötä, jonka yhtenä tavoitteena on sijaishuollon tarpeen ennalta ehkäisy. Oma palvelutuotantoa täydentävät ostopalvelut. Ostopalveluina hankitaan oman toiminnan lisäksi tehostettua perhetyötä, perhekuntoutusta, ensikodin palveluja, tukiperheitä ja kotipalvelua. Tämän lisäksi voidaan taloudellisesti tukea esimerkiksi lapsen harrastusta.

Hyvinvointialueen henkilöstöllä on erilaisia lisäkoulutuksia, jonka mukaan tukea voidaan räätälöidä asiakkaan tarpeen mukaan. Avohuollon tukitoimille asetetaan tavoitteet, niistä sovitaan yhdessä lapsen ja perheen kanssa ja tavoitteet kirjataan lapsen asiakassuunnitelmaan. Lastensuojelussa tehdään verkostoyhteistyötä muun muassa varhaiskasvatuksen, koulujen ja terveydenhuollon kanssa. Lastensuojelussa edelleen kehitetään systeemistä toimintamallia, jossa vahvistetaan lapsen ja hänen perheensä osallisuutta ja kuulluksi tuleamista.

Lastensuojelun ja erikoissairaanhoidon yhteistyön kehittämisessä on nimetty Uudellemaalle projektiryhmä, jonka tavoitteena on kuvata vaativahoitoisten nuorten hoidon nykytila ja ongelmat Uudenmaan alueella sekä kuvata lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian integroidun hoidon tilanne. Nykytilanteen kuvaamisen lisäksi projektiryhmä etsii ratkaisuja yhteistyön tiivistämiseen ja kehittämiseen.

Lastensuojelussa sijoitus kodin ulkopuolelle on aina viimesijaisin keino. Lähtökohtaisesti huostaanottoon voidaan päätyä vain, jos lapsen tilanteeseen ei voida riittävästi vaikuttaa edellä kuvatuin avohuollon tukitoimin. Mikäli lapsi sijoitetaan kodin ulkopuolelle, tulee aina ensisijaisesti selvittää mahdollisuus sijoittamisesta perhehoitoon. Mikäli lasta ei voida sijoittaa perhehoitoon, voidaan lapsi sijoittaa laitoshoitoon. Hyvinvointialueella tavoitteena on kasvattaa perhehoidon osuutta suhteessa laitoshoitoon. Huostaanotto tulee päättää heti, kun huostaanoton perusteet eivät ole voimassa ja sijaishuollon tarvetta ei enää ole. Sijaishuollossa huostaanoton perusteita tarkistetaan säännöllisesti.

Lastensuojelussa huostaanottopäätöksen valmistelu on vaativa ja laaja tehtävä. Lastensuojelulaki ohjaa hyvin yksityiskohtaisellakin tasolla lastensuojelun toimintaa ja laissa on määritelty millaisissa tilanteissa ja mitkä ehdot tulee täytyä esimerkiksi lapsen sijoittamisessa kodin ulkopuolelle. Huostaanoton kriteereiden täytyessä sosiaalityöntekijällä on lakiin perustuva velvollisuus lähteä valmistelemaan huostaanottoa lapsen suojelemiseksi.

Tällä hetkellä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen käytössä on noin 200 yksityisen palveluntuottajan sijaishuoltopaikkaa. Kilpailutettuja palveluntuottajia on noin 450. Sijaishuoltopaikan valinta ohjataan keskistetysti asiakasohjausyksiköstä kustannustehokkuuden huomioimiseksi.

Nuorten sijoitukset kodin ulkopuolelle korostuvat myös Länsi-Uudellamaalla. Hyvinvointialue kouluttaa alueelle oman MDFT (multi dimensional family therapy) -tiimin, josta on aiemmin saatu hyviä kokemuksia Espoossa ja muissa suurissa kaupungeissa. Espoossa yhden MDFT-terapeutin työskentelyllä 29 asiakkuudesta 21 on jatkanut asumista kotona työskentelyn jälkeen. Menetelmä sopii tilanteisiin, joissa muita tukitoimia on jo kokeiltu ja sijoitusta kodin ulkopuolelle harkitaan.

Huostaanotetun lapsen vanhempien tukeminen ja tähän liittyvä kehittäminen tulevat olemaan Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen lastensuojelun yksi kehittämiskohteista. Tehokkain keino lastensuojeluasiakkuuksien ja kodin ulkopuolelle sijoittamisen keino kuitenkin on, että perheet saisivat oikea-aikaista tukea, jotta lastensuojeluasiakkuutta ei tarvittaisi niin usein.

Perhesosiaalityön palveluissa tehdään moniammatillista ja yhteensovittavaa työtä eri toimijoiden kanssa. Erityisen tärkeää yhteistyön tekeminen on lastensuojelun ammattilaisten kanssa. Tätä yhteistyötä meidän tulee jatkossa edelleen tiivistää ja parantaa. Perhesosiaalityön palveluiden saantia ja asiakasmääriä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella tulee kasvattaa, millä osaltaan pystytään vastaamaan siihen, että perheiden tuki on oikea-aikaista ja riittävää niin, ettei lastensuojelun asiakkuutta tarvittaisi. Länsi-Uudenmaan perhesosiaalityön (kotipalvelu ja perhetyö) käyttö on koko maan tasoa vähäisempää (vuonna 2022). Ja meillä on tarve siirtää palvelujen painopistettä raskaista palveluista kevyempiin palveluihin ja tämä on myös palvelustrateginen tavoite. Asiakasmäärien ja palveluiden käyttöä tulee kasvattaa perhesosiaalityön lisäksi perheneuvolapalveluissa, missä myös Länsi-Uudenmaan osalta kasvatus- ja perheneuvonnan palveluiden käyttö on ollut merkittävässä määrin vähäisempää suhteessa koko maan keskiarvoon (vuonna 2022).

Matalan kynnyksen ja oikea-aikaisen palvelun saamisen helpottamiseksi on Espoon alueella jo toimiva perheiden sosiaalipalvelujen ohjauksen ja neuvonnan toiminta laajentumassa koko Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle. Espoon lasten psykiatrisen yksikön asiakkaaksitulon väylää ollaan muuttamassa marraskuun 2023 alusta alkaen sote-ammattilaisten lähetemuotoiseksi, mikä sujuvoittaa prosesseja sekä parantaa kohdennettujen mielenterveyspalvelujen saamista oikea-aikaisesti. Perheneuvola- ja lasten mielenterveyspalveluissa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa valmistellaan hoidon porrastusta Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen sisäisesti sekä erillisellä työryhmällä erikoissairaanhoidon ja muiden Uudenmaan hyvinvointialueiden kesken. Hoidon porrastuksella, yhteistyön tiivistämisellä parannetaan myös oikein kohdentuvaa ja oikea-aikaista hoitoa, millä pystytään osaltaan vähentämään lastensuojelun palveluiden tarvetta.

Yhteistyörakenteiden vahvistaminen eri toimijoiden välillä, konsultaatiomallien vakiinnuttaminen sekä yhteistyön tekeminen mm. kuntien varhaiskasvatuksen, koulutoimen ja nuorisotyön sekä järjestön kanssa on erityisen tärkeää, jotta onnistumme painopisteen siirtämisessä lastensuojelun palveluiden käytöstä muihin perhekeskuksen palveluihin.

Neuvoissa ja opiskeluhuollossa tehdään paljon moniammatillista yhteistyötä muiden toimijoiden, kuten kohdennettujen ja erityisen tuen palveluiden kanssa, tavoitellen mahdollisimman varhaista tukea asiakkaalle. Työntekijöillä tulee olla osaamista havaita lasten, nuorten ja perheiden tuen tarvetta ja ohjata heidät oikeiden palvelujen piiriin. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaiseen monialaiseen asiantuntijaryhmään tulee nykyistä useammin kutsua mukaan myös lapsen/nuoren muita auttavia tahoja kuten kohdennetun ja erityisen tuen palvelulinjojen työntekijöitä. Näin tukea voitaisiin tarjota varhaisemmassa vaiheessa yhdessä. Eri palvelujen välillä tulee olla selkeät konsultaatorakenteet, jolla tuetaan sitä, että asiakasta voidaan auttaa enenevässä määrin siinä palvelussa, johon hän on hakeutunut. Kaikkien työntekijöiden tulee tuntea toistensa työ. Tällöin päällekkäinen työ vähenee ja edellytykset moniammatilliselle työlle

vahvistuvat.

Äitiys- ja lastenneuvoloissa sekä opiskeluhuollossa työn painopiste on ehkäisevässä varhaisessa tuessa. Jo odotusaikana perheiden tulevaa vanhemmuutta vahvistetaan neuvolatoiminnassa. Opiskeluhuollon palvelut toimivat lasten ja nuorten arjessa päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa ollen näin asiakkaiden helposti saatavilla. Neuvola- ja koulu- ja opiskeluterveydenhuolto tavoittavat lähes kaikki ikäluokan lapset ja nuoret sekä odottavat perheet. Näin tukea tarvitsevat asiakkaat tavoitetaan peruspalveluissa melko hyvin ja monia voidaan auttaa ilman lähettämistä eteenpäin muihin palveluihin. Ehkäisevän ja varhaisen tuen palveluissa kehitetään digitaalisten palvelujen käyttöä, jolloin apua voidaan tarjota monikanavaisesti suurelle joukolle avun tarvitsijoista. Digitaalisten palvelujen käytön vahvistamisella ehkäisevän ja varhaisen tuen palveluita voidaan kohdistaa aiempaa enemmän eniten apua tarvitseville ehkäisten raskaampien palvelujen käyttöä jatkossa. Neuvoloissa terveydenhoitajat voivat tarjota lisäkäyntejä ja erityisen tuen käyntejä asiakkaan tarpeen mukaan. Samoin koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa erityisen tuen käyntejä on tarjottu esim. opiskelijoiden mielenterveydellisiin haasteisiin. Opiskeluhuollon psykologien ja kuraattorien työhön kuuluu myös yksilökohtainen työ opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemiseksi.

ja

2. todeta valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Varavaltuutettu Valle sekä 11 muuta valtuutettua ovat jättäneet aluevaltuuston kokouksessa 13.6.2023 § 38 aloitteen Lastensuojelun kustannukset ja lasten sijoittaminen kodin ulkopuolelle on saatava Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella vähenemään.

Valtuustoaloitteen tekijät toivovat, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue pyrkii kartoittamaan, mitä apua lastensuojeluasiakkuudessa olevat perheet tarvitsevat ja pyrkii vähentämään lasten sijoittamista kodin ulkopuolelle sekä tarjoamaan apua ja tukea koko perheelle. Tämä koskee sekä uusia että jo asiakkaana olevia perheitä. Huostaanoton tulee olla viimeinen toimenpide, jota tulee välttää kaikin keinoin. Valtuustoaloitteen tekijät toivovat kartoitusta, ketkä lapset voisivat palata koteihinsa vanhempien luokse.

Hallintosäännön 26 §:n mukaan valtuutetuilla on oikeus tehdä aloitteita hyvinvointialueen toimintaan liittyvissä asioissa. Aloitteeseen, jolla ei ole talousarviovaikutuksia ja jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua, tulee aluehallituksen esitellä vastaus aluevaltuuston käsiteltäväksi ensi tilassa, viimeistään puolen vuoden kuluessa sen jättämisestä.

Liitteet

- 1 Varavaltuutettu Vallen valtuustoaloite: Lastensuojelun kustannukset ja lasten sijoittaminen kodin ulkopuolelle on saatava

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella vähenemään / Ersättare
Valles fullmäktigemotion: Kostnaderna för barnskyddet och antalet
placeringar av barn utom hemmet måste fås ned i Västra Nylands
välfärdsområde

Oheismateriaali

Tiedoksi

Päätöshistoria